



Generalitat de Catalunya  
**Consell Assessor per a la Reactivació  
Econòmica i el Creixement**

# **Recomanacions per a la millora de la transparència a les institucions i a les empreses**

**Setembre 2013**



# ÍNDEX

<b>1</b>	<b>Introducció: el valor de la transparència.....</b>	<b>3</b>
<b>2</b>	<b>Transparència i competitivitat de l'economia.....</b>	<b>4</b>
<b>3</b>	<b>Impuls de polítiques de millora de la transparència .....</b>	<b>7</b>
<b>4</b>	<b>Annexos:</b>	
	4.1 Taules i referències .....	12
	4.2 La Responsabilitat Social com a catalitzador de la transparència..	24
	4.3 Documents i bibliografia de referència .....	25
	4.4. Composició del CAREC .....	27



## **1. Introducció: el valor de la transparència**

Poques vegades en la història recent s'ha manifestat la importància de la transparència amb tanta claredat com en aquests moments.

Resulta pràcticament impossible marcar amb nitidesa el moment en què ha començat a cristal·litzar aquesta tendència que està pressionant governs, partits polítics, empreses, ONG i tota mena d'institucions i organismes a realitzar esforços per incrementar la seva transparència.

Sembla raonable pensar que els recents escàndols de corrupció i frau han servit de catalitzador cap a la demanda d'una major transparència per part de les empreses i institucions. Sent això rigorosament cert, hem de recordar que aquest tipus de disfuncions socioeconòmiques han estat pràcticament una constant al llarg de la història. Dos fenòmens recents, però, han contribuït a accelerar significativament aquesta tendència cap a una major transparència:

- El desenvolupament de les noves tecnologies (TIC), d'una banda, permet l'accessibilitat, ubiqüitat i permanència de la informació i fa de qualsevol problema de transparència un dèficit que pot perjudicar molt l'organització implicada.
- D'altra banda, la greu crisi econòmica en totes les seves facetes -des de la bombolla immobiliària, les “innovacions financeres” difícils de comprendre i gestionar, les insolvències, les crisis bancàries i de divises, passant pels precipicis fiscals, i potser, els bloquejos en matèries primeres, han posat de manifest una creixent interdependència entre economia, política, relacions internacionals i recursos naturals.

Simplement des d'una perspectiva de gestió de riscos, la transparència ja té un gran valor per si mateixa i hauria de conformar part del nou paradigma de competitivitat del País i de l'augment de la confiança en tota mena d'organitzacions públiques i privades.



La transparència es refereix a la informació que subministren les empreses, els governs, els agents socials, i qualsevol altra organització pública o privada a les seves parts interessades o *stakeholders*. Es pot definir com la situació en què les activitats públiques comercials i financeres es duen a terme d'una manera oberta, sense secrets, de manera que les parts interessades poden veure com es duen a terme les accions i així confiar que aquestes activitats són justes i honestes. El concepte de transparència, tal com s'utilitza en la ciència, l'enginyeria, els negocis, les humanitats i en un context social més general implica obertura, comunicació i rendició de comptes.

En les societats democràtiques, l'accés a la informació i la transparència també pot ser considerat un component dels drets humans. Hi ha un dret fonamental de conèixer, de ser informat sobre el que està fent un govern i per què. Fora de la radicalitat anterior –clarament exigible en el camp de les Administracions Públiques–, es defineixen, pel món econòmic en general, diferents graus de transparència.

Així, el grau de transparència pot anar del que s'anomena “transparència radical” a “transparència òptima” o a “transparència mínima” (vinculada a la governança de les empreses). En aquestes últimes hi ha implícit una certa, i raonable, asimetria d'informació entre una entitat financera, empresarial i el sector públic en general. La batalla entre transparència i opacitat, en els límits de la competitivitat dels agents econòmics, és doncs un fet, i construir relacions de confiança i activitats econòmiques íntegres i responsables té força a veure amb el grau de transparència, desigual però igualment rellevant, exigible a les entitats públiques i recomanable en tot cas per a les privades.

## **2. Transparència i competitivitat de l'economia**

Malgrat les dificultats per inferir causalitat entre transparència i competitivitat, la transparència és associada en la literatura econòmica amb millors indicadors de desenvolupament humà i socioeconòmic, així com amb una major competitivitat i menor corrupció. Molt progrés es pot aconseguir sense necessitat d'excessiva quantitat de recursos, ja que les reformes de transparència poden ser estalviadors nets de recursos públics, i sovint poden servir com un substitut més eficient i amb menys costos que la creació de normes addicionals i/o organismes reguladors o de govern.



El *Global Competitiveness Report 2012-2013* del *World Economic Forum*<sup>1</sup> identifica els 12 pilars de la competitivitat (fig. 1) en què la qualitat i la transparència de les institucions són un element important (el primer pilar). La transparència és important no només perquè augmenta l'eficiència en l'assignació dels recursos, sinó també perquè pot ajudar a assegurar que els beneficis del creixement es redistribueixen i no són capturats per l'elit.

La transparència té també un impacte en la competitivitat de les empreses locals. Un ambient institucional més transparent pot contribuir a augmentar la taxa de retorn de les inversions. Quan les polítiques i els procediments administratius que regeixen les decisions d'inversió són clars i transparents, la incertesa i els costos de les empreses són menors, i donen lloc a decisions d'inversió més eficients. El gràfic 2 traça l'índex de competitivitat mundial publicat pel Fòrum Econòmic Mundial per a 104 països i l'índex general de transparència. Els països més transparents també semblen ser més competitius en el mercat global.

Pel que fa al sector privat, el mateix informe defineix com a imprescindible la transparència i el comportament ètic i responsable de les empreses com un element de competitivitat. En les empreses, el límit, o la transparència òptima, seria aquell que salvaguarda la propietat intel·lectual. Els països amb entorns de polítiques més transparents tendeixen a obtenir millors resultats en els mercats financers internacionals (OCDE<sup>2</sup>; Erbas<sup>3</sup>).

Segons un estudi d'*El Global Competitiveness Report*, es considera transparència dels governs la disponibilitat de les dades macroeconòmiques (puntualitat i freqüència) i la transparència en la conducció de les polítiques macroeconòmiques, mentre que la transparència corporativa o empresarial, es refereix a la disponibilitat de la informació comercial financera i altra informació sobre les empreses d'un país. L'estudi revela una clara evidència que els fons internacionals inverteixen sistemàticament menys en els països menys transparents. L'opacitat de les institucions públiques i l'opacitat de les empreses, tenen efectes negatius per separat vers les inversions estrangeres.

---

<sup>1</sup> *The Global Competitiveness Report 2012-2013*. World Economic Forum. Ginebra, 2012.

<sup>2</sup> OECD's *Global Forum on International Investment: Encouraging Modern Governance and Transparency for Investment - Why and How*. 17-18 November 2003, Johannesburg, South Africa

<sup>3</sup> *Ambiguity, Transparency, and Institutional Strength*. [S. Nuri Erbas](#); International Monetary Fund (IMF) - Middle East and Central Asia Department. July 2004



El fenomen vinculat a la responsabilitat social de les empreses (RSE) ha constituït un dels principals elements impulsors de la transparència en el sector privat. La RSE, entesa com a eina de gestió ètica i responsable (i no com un exercici de “bonisme”, relacions públiques, maquillatge reputacional o filantropia) és un bon aliat per compatibilitzar política econòmica i política social. Les pràctiques socialment responsables relacionades amb la transparència han esdevingut, a més, un atribut positiu de marca i una font de competitivitat tant per a les empreses com per als països.

Esmentem a continuació tres principis directament relacionats amb la pràctica de la transparència:

- **El principi de no-arbitratge:** Una economia més transparent és més eficient ja que ens apropa a la competència perfecta i evita que agents amb informació privilegiada puguin explotar al seu favor aquesta informació.
- **L'opacitat com a cost<sup>4</sup>:** L'opacitat és de vegades contemplada com un avantatge competitiu –clarament en la seva dimensió legítima de garantia de la propietat intel·lectual– ja que permet protegir un producte, una tecnologia, una fórmula comercial. Això que és cert a petita escala, també incorpora una sèrie de costos que afecten l'eficiència d'una economia. El més evident d'aquests costos és que pot facilitar la corrupció tant en l'àmbit públic com privat. Fins i tot dins de la legalitat, l'opacitat pot facilitar estratègies monopolístiques i generar encara més inestabilitat en el mercat.
- **La competitivitat de les nacions:** La pràctica continuada i generalitzada de la transparència en tota mena d'organitzacions i institucions té un efecte directe sobre les grans magnituds econòmiques com ara la renda per capita i les primes de risc.

---

<sup>4</sup> L'any 2001 Price Waterhouse Coopers va realitzar una quantificació del cost que l'opacitat genera a les empreses que operen en un país, expressat com un increment virtual de la taxa d'impost de societats. D'acord amb aquest indicador, una inversió a Rússia o la Xina pagaria fins a vuit vegades més impostos derivats de l'opacitat de l'economia que una inversió idèntica a Xile. (Vegeu quadre 1 a l'annex final).



El Fòrum Econòmic Mundial realitza anualment un rànquing de competitivitat<sup>5</sup> mitjançant una avaluació de tots els països en 12 dimensions, una de les quals s'anomena *Qualitat de les institucions*, que és condicionada pel seu grau de transparència, és a dir, per la quantitat i qualitat d'informació accessible als ciutadans, pel nivell de corrupció percebuda i pel bon o mal funcionament de llurs institucions públiques i privades. D'acord amb l'FMI, es preveu que les primeres cinc economies per qualitat de les seves institucions creixeran a un ritme significativament superior al del creixement mitjà de la resta de les economies avançades del món.

Podríem dir, doncs, que la reactivació econòmica necessita empreses compromeses que integrin la gestió ètica i responsable mitjançant eines com la de la pràctica de la transparència en la seva estratègia i en els seus processos de presa de decisions i de presentació de resultats. A la reactivació econòmica de Catalunya també li cal una societat civil que demani, impulsi i premii aquest tipus de pràctiques i, molt important, l'economia catalana ha de disposar de polítiques públiques actives que formulin objectius com a país i que estableixin un entorn positiu per a la promoció d'empreses transparents, responsables i sostenibles.

Els beneficis objectius que aporten aquestes pràctiques són independents del cicle econòmic (expansiu o recessiu) i són necessàries al marge de la conjuntura de les administracions públiques.<sup>6</sup>

### **3. Impuls de polítiques de millora de la transparència**

Presentem a continuació una llista de principis rectors i un conjunt de propostes d'actuació que creiem que permetrien implementar el principi de la transparència en l'actuació institucional i empresarial a Catalunya.

---

<sup>5</sup> Taula 2 annex

<sup>6</sup> Vegeu a l'annex nota sobre RSE com a catalitzador de la transparència al sector privat.



### Quatre principis rectors

1. **Voluntat** institucional/organitzativa de **foment** de la transparència i prevenció de la corrupció.
2. Voluntat de definir **polítiques detallades** de transparència i d'implementar **programes concrets** tant a nivell intern com extern.
3. **Ser capaç d'autoavaluar-se i, si cal, de sotmetre's a avaluacions externes** per donar a conèixer actuacions, resultats, èxits i reptes.
4. Explicitar **polítiques de socialització de l'autoavaluació**:
  - A nivell intern: amb els empleats a tots els nivells
  - A nivell extern: de cara a aconseguir la credibilitat dels diferents grups d'interès (*stakeholders*).

### Propostes d'actuació

Ordenem aquestes propostes a partir de cinc apartats diferents: l'elaboració i aplicació de codis, l'anàlisi de riscos, les polítiques de comunicació, les actuacions relacionades específicament amb el sector públic i les actuacions de RSE relacionades directament o indirecta amb la transparència.

#### a) Codis i aplicació

- Implantar un **codi ètic** i un **codi de conducta** a les institucions públiques i a les organitzacions privades i informar en la memòria de sostenibilitat dels progressos assolits i dèficits a resoldre.
- Elaborar i implantar un **codi de transparència** per al sector públic.
- Assegurar el compliment dels **Principis de Bon Govern**.
- Comptar amb un adequat **canal de denúncies** per a la comunicació de possibles incompliments de les normes internes de la institució i l'empresa i/o de les normes legals que permeti tenir coneixement d'eventuals infraccions de les normes internes de l'empresa o bé de les normes legals, i adoptar les pertinents mesures d'investigació, correcció i eventual sanció.





b) Anàlisi de riscos

- **Identificar i categoritzar els riscos de corrupció** als quals s'enfronta la institució/l'empresa en els seus diferents àmbits d'actuació, tant a nivell intern com extern, local i global, amb un èmfasi especial en les implicacions jurídiques a partir de la Reforma del Codi Penal del 2010.

c) Comunicació

- Aportar **informació rellevant, concisa**, en un **llenguatge comprensible** per als usuaris i en un **termini raonable** per entendre l'evolució, la situació i les perspectives de l'empresa.
- Les informacions han de poder ser **auditades** i, per tant, contrastables.
- Explicitar, a més de les definides en la normativa mercantil, **polítiques de transparència concretes**, en àrees específiques. Les polítiques, que en el cas de les empreses sempre hauran de respectar i preservar aquella informació rellevant des del punt de vista de la seva posició competitiva (e.g. secrets industrials), dependran de la grandària de la institució/empresa i dels diferents sectors institucionals/empresarials. Per exemple:
  - Divulgar **informació no financera, social i mediambiental**. En aquest sentit, es recomana la implantació del model del *Global Reporting Initiative* en les organitzacions privades.
  - Informar en la **memòria de sostenibilitat** dels dèficits i les oportunitats de millora vers el compliment del codi de conducta produïdes al llarg de l'any.
  - Especificar quants **impostos** es paguen, quines subvencions es reben i quines entitats, associacions i altres organitzacions (e.g. partits polítics, mitjans de comunicació, etc.) es financen, en cas que ho facin.
  - Aportar informació sobre la **política de diversitat** en els consells d'administració (edat, sexe, diversitat geogràfica, formació i experiència professional).
  - Aportar aquella informació pública de les polítiques de **Responsabilitat Social** directament relacionades amb els temes de transparència.



d) Actuacions relacionades amb el sector públic

- Promoure un **Pacte Nacional contra la corrupció** que inclogui partits, sindicats, associacions empresarials i mitjans de comunicació.
- Aportar informació sobre les persones processades per corrupció que s'inclouen a les **l·listes electorals**.
- Posada en marxa d'un **web nacional de transparència** amb les dades més rellevants de tots els organismes del sector públic i dels partits polítics<sup>7</sup>.
- Compromís dels **càrrecs públics electes** de fer públiques les declaracions de béns i interessos.
- Modificar la normativa de **finançament dels partits polítics**, per millorar la seva transparència, i fer-la complir.
- Aportar informació de les **contractacions amb el sector públic** i informació de les activitats subvencionades amb ajuts públics a través de la pàgina web corporativa, d'aquelles administracions, organismes, etc., amb els quals l'empresa té relacions mercantils.

e) Actuacions en l'àmbit de la Responsabilitat Social (RS) relacionades amb la transparència

- Fomentar la **RS vinculada al creixement i la competitivitat on la transparència sigui un dels seus signes distintius**, amb especial atenció a pimes i emprenedors<sup>8</sup>.
- Fomentar la transparència en els casos relacionats amb aspectes no financers (ambientals, socials i de bon govern) de les organitzacions d'acord amb estàndards reconeguts nacionalment i internacional<sup>9</sup>.
- En la promoció de la RSE a l'Administració pública i les empreses públiques incorporar **critèris de transparència en aspectes socials, ambientals i de bon govern** en el seu informe de rendició de comptes anual, així com, específicament, en els criteris de compra pública<sup>10</sup>.

---

<sup>7</sup> Cal valorar com una actuació concreta en aquesta direcció el llançament el propassat mes de juliol del portal "Transparència.gencat" per part del Govern de la Generalitat. La iniciativa persegueix la traçabilitat i rendició de comptes de l'acció del Govern i fer-ho a través d'un conjunt d'indicadors definits internacionalment per l'organització *Transparency International*.  
<http://transparencia.gencat.cat/index.html>

<sup>8</sup> En la línia del CSR Made in Germany i del Business Driven CSR a Dinamarca.

<sup>9</sup> En la línia de la Informació sobre RSE de l'informe anual a Dinamarca.

<sup>10</sup> Com a referents internacionals es poden citar els d'Holanda (compres públiques) i Suècia (informe empreses públiques).



- En el foment de les **inversions socialment responsables**, desenvolupar criteris de transparència en aspectes socials, ambientals i de bon govern en els vehicles d'estalvi i inversió<sup>11</sup>.
- **Retre comptes públics** anualment de la consecució dels objectius previstos del pla d'acció i dels seus indicadors de seguiment<sup>12</sup>.
- Millorar en el mitjà termini la **reputació internacional** de Catalunya relacionant-la directament amb polítiques actives i mesurables de transparència institucional, organitzativa i empresarial.

---

<sup>11</sup> Com a referent es pot citar la política d'inversió ètica de Noruega.

<sup>12</sup> En la línia de l'Informe anual al Parlament Dinamarca.



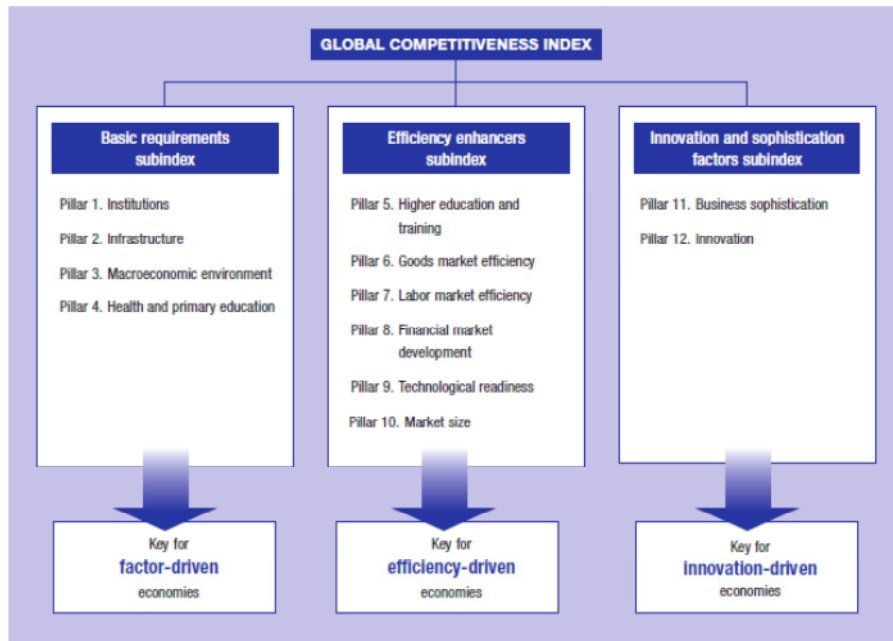
## 4. Annexos

### 4.1 Taules i referències

1

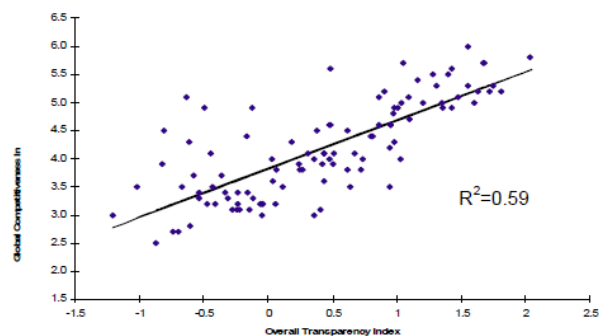
1.1: The Global Competitiveness Index 2012-2013

Figure 1: The Global Competitiveness Index framework



2

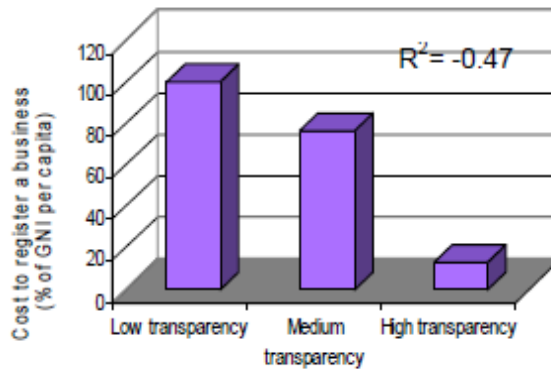
Graph 3. Overall Transparency Index and Global Competitiveness Index (GCI)



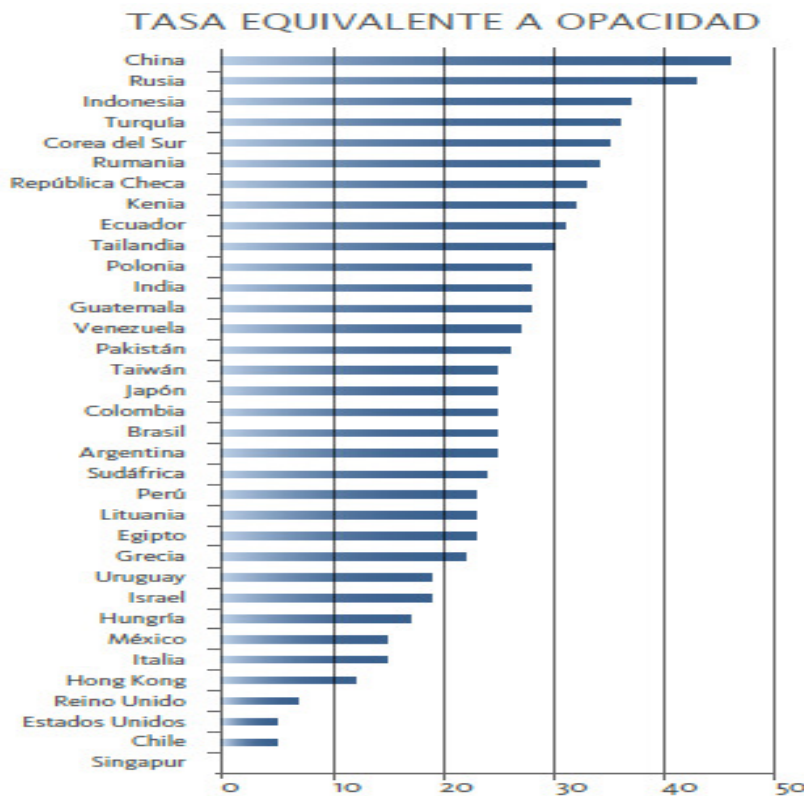
Source: GCI: World Economic Forum (2004), Overall Transparency Index, 2005



**Graph 4. Ec/Institutional Transparency and Cost to register a business**



Source: Cost of business: World Development Indicators, 2002; Ec/Institutional Transparency Index 2005.



Source: PriceWaterhouseCoopers, 2001

**3**

En la taula de sota, cada component d'opacitat: corrupció, eficàcia del sistema legal, política econòmica perjudicial, pràctiques inadequades de comptabilitat i gestió, i estructures reguladores perjudicials, estan classificades per separat per donar lloc a una qualificació total d'opacitat.



(La columna més a la dreta indica que la prima de taxa d'interès o de descompte derivat de fer negocis en un país determinat, en comparació amb fer negocis en els EUA.)

Country	Category						Opacity Premium/ Discount (Percent)
	COR	LEG	ENF	ACC	REG	OPA	
Finland	3	11	23	17	9	13	-1.83
United Kingdom	20	3	25	33	13	19	-0.44
Denmark	6	15	21	33	19	19	-0.44
Sweden	8	24	21	25	19	19	-0.31
Hong Kong	26	12	14	33	15	20	-0.21
USA	28	19	27	20	10	21	0.00
Australia	19	16	26	33	10	21	0.00
Switzerland	20	27	20	25	21	23	0.40
Austria	21	11	32	33	17	23	0.42
Belgium	28	25	30	17	14	23	0.42
Canada	26	17	37	20	16	23	0.48
Singapore	15	19	25	50	10	24	0.65
Netherlands	16	21	22	38	23	24	0.67
Germany	28	14	33	17	32	25	0.86
Ireland	33	19	29	38	9	26	1.03
Japan	38	24	31	22	22	28	1.51
Chile	41	24	30	20	27	29	1.71
Israel	33	30	44	20	25	30	2.09
Taiwan	47	33	20	40	28	34	2.83
S. Africa	55	34	28	33	18	34	2.85
Spain	39	25	32	50	23	34	2.86
Malaysia	55	35	28	30	26	35	3.08
Thailand	72	33	29	20	21	35	3.11
Portugal	37	26	31	50	32	35	3.22
Hungary	51	31	26	50	24	36	3.40
Korea	61	35	22	30	37	37	3.52
France	39	47	33	33	32	37	3.53
Brazil	47	48	32	40	35	40	4.29
Poland	63	35	47	40	19	41	4.43
Greece	58	30	36	50	30	41	4.43
Czech Rep	61	35	32	44	35	41	4.56
Ecuador	64	60	34	25	29	42	4.78
Colombia	57	61	45	29	21	43	4.81
Italy	52	32	45	63	24	43	4.94
Turkey	67	41	27	44	36	43	4.95
Mexico	65	60	35	33	25	44	5.01
Argentina	65	64	33	30	27	44	5.06
Pakistan	75	49	47	33	22	45	5.35
Saudi Arabia	61	34	32	33	69	46	5.52
Russia	78	44	39	40	31	46	5.64
Egypt	71	37	39	40	51	48	5.91
India	74	44	49	30	46	48	6.09
Nigeria	80	65	48	0	50	49	6.12
China	74	39	39	56	43	50	6.49
Philippines	75	56	52	33	36	50	6.51
Venezuela	75	68	49	30	30	51	6.56
Lebanon	83	60	65	44	42	59	8.47
Indonesia	82	54	90	22	49	59	8.54

Source: PricewaterhouseCoopers and the Milken Institute



4

EXPECTATIVAS DE CRECIMIENTO  
DE LAS ECONOMÍAS LÍDERES EN TRANSPARENCIA

	Ranking Instituciones	Ranking Competitividad Global	Crecimiento Medio PIB 12-17	Mediana EA* Crecimiento PIB	Desempeño vs. EA
Singapur	1	2	3,8%	2,15%	76%
Suecia	2	3	2,4%	2,15%	10%
Nueva Zelanda	3	25	2,6%	2,15%	22%
Finlandia	4	4	1,8%	2,15%	-17%
Dinamarca	5	8	1,5%	2,15%	-30%
					Desempeño medio 12%

\*EA: Economías Avanzadas

Fuente: World Economic Forum, International Monetary Fund, Forética.

5

Taula comparativa de les companyies líders del Dow Jones Sustainability Index World enfront dels seus sectors:

Dimension	Indicator	% of companies outperforming their sectors	Median Deviation	Mean Deviation
Margins and Efficiency	Operating Margin	73.7%	14.9%	146.1%
	Net Profit Margin	68.4%	43.4%	91.6%
	Asset Turnover	93.8%	276.9%	816.3%
Growth Rates	Sales growth	38.9%	-40.5%	11.3%
	Implicit growth	61.1%	3.7%	15.2%
Risk factors and Cost of Capital	Unlevered Beta	57.9%	-3.4%	-0.7%
	Levered Beta	47.4%	17.0%	24.5%
	Debt to Equity	63.2%	23.0%	185.6%
	Effective Tax Rate	63.2%	-7.1%	-22.8%
Profitability	Cost of Capital	57.9%	-7.9%	3.8%
	ROA	57.9%	23.9%	39.4%
	ROI	53.3%	2.1%	30.8%
Valuation Ratios	ROE	57.9%	27.4%	59.8%
	P/E	61.1%	28.0%	228.0%
	P/BV	57.9%	28.6%	105.5%
	P/CF	61.1%	2.4.0%	185.4%

## **6** Referències internacionals

### La publicitat dels contribuents noruecs

Noruega gaudeix d'un dels més alts nivells de transparència al món. Un exemple clar és la publicació de les dades de contribució fiscal dels seus ciutadans. Des del segle XIX a Noruega es fan públiques anualment les dades sobre els ingressos, riquesa i impostos aplicables a cada un dels contribuents del país.

En l'era d'internet, la informació es troba accessible a través de la xarxa. Alguns problemes de privacitat i seguretat generats en els últims anys, han portat el país a redissenyar la seva base de dades, a través de la formalització d'un procés d'identificació i de la prohibició de publicar indiscriminadament aquest tipus d'informació a la premsa. D'altra banda, la informació segueix estant disponible.

Gap, empresa multinacional tèxtil, és un altre bon exemple de transparència.

Aquesta empresa informa en la seva memòria de sostenibilitat, juntament amb altra informació sensible, de les violacions del seu codi de conducta produïdes al llarg de l'any a les instal·lacions dels seus proveïdors agrupades per regió. D'aquesta manera, qualsevol lector interessat en això, té la possibilitat d'analitzar amb quina freqüència els proveïdors no compleixen amb la llei, o el codi de conducta, especialment en relació amb el treball infantil o el maneig de materials perillosos sense les garanties de salut i seguretat suficients.

### **Benchmark Països:**

#### **ALEMANYA**

*Nom:* National Strategy for Corporate Social Responsibility - Action Pla for CSR - of the German Federal Government.

*Data publicació:* Berlín, 6 d'octubre de 2010.

*Motivació:* La RSE beneficia la societat i a més és rendible per a les empreses que la practiquen. Augmenta la competitivitat de les empreses en el llarg termini i troba solucions a reptes socials que no podrien trobar solucions únicament a través de mesures polítiques. Particularment en temps de crisi econòmica i financera és molt important per restaurar la fe en les empreses.





*Procés:* Procés conjunt coordinat pel Ministeri d'Ocupació i Assumptes Socials i el Fòrum Nacional de RSE (format per representants d'empreses, administració, sindicats, acadèmics, ONG i organitzacions internacionals). El Fòrum assessorarà i assistirà al govern en la implantació del pla nacional de RSE. Part de l'estratègia europea i coordinat amb governs federals, ministeris, ajuntaments, entre d'altres.

*Objectius:*

- Incrementar el nombre d'empreses que reconeixen i usen la RSE per establir les seves estratègies de negoci
- Crear incentius per a l'assumpció de la RSE
- Enfortir la visibilitat i credibilitat de la RSE a través de bons exemples de les empreses amb polítiques de RSE com a model
- Donar suport a la implantació de la RSE a la pràctica diària de les empreses (incloses les pimes). Promoure l'RSE internacionalment per contribuir a la resolució dels reptes d'un món globalitzat en el segle XXI
- Optimitzar el marc polític de la RSE.

**Accions i polítiques en àrees específiques:**

**- Compres Públiques**

La llei de modernització de compres (2009) permet la incorporació de criteris socials i ambientals en les compres quan els requisits es troben en l'objecte del contracte. El govern desenvoluparà objectius estratègics clars en el seu compromís amb la compra pública sostenible i el traslladarà a tots els agents de l'Administració (ministeris, ajuntaments, etc.).

L'objectiu és posar el gran volum de compra pública al servei del desenvolupament sostenible i facilitant el desenvolupament de tecnologies innovadores al mercat.

**- Educació i Formació**

Promoció de la formació en RSE en ensenyament secundari, universitat i la formació contínua. Crear incentius per incrementar la importància de la RSE en la investigació i en la formació d'universitats alemanyes. Elaboració de materials i formació de professors en RSE. Promoció dels Principis de les Nacions Unides per a una Educació Responsable en Gestió i de premis per a estudiants.



**- Promoció de la competitivitat**

Programa d'entrenament per a pimes en RSE: inclou un punt central de contacte i informació i metodologies d'aprenentatge virtual (implementat pel Ministeri d'Ocupació i Assumptes Socials), servei per a pimes i emprenedors per fer negocis en països emergents (juntament amb el Ministeri de Cooperació Econòmica i Desenvolupament, programa develoPPP.de, governs federals i cambres de comerç.

Creació d'un fons de microcrèdit per a emprenedors socials / negocis creats per aturats, immigrants o dones (Ministeri d'Ocupació juntament amb el Ministeri d'Economia i Tecnologia).

Promoció de programes de gestió del personal que incorporin la formació contínua, els reptes del canvi demogràfic inclosa la gestió de la diversitat, igualtat d'oportunitats, conciliació, salut i seguretat (Ministeri d'Ocupació juntament amb el Ministeri de Sanitat).

Programes d'innovació per respondre de forma responsable a reptes com el canvi climàtic i les retallades de matèries primeres vinculats amb l'estratègia nacional de desenvolupament sostenible.

Premi RSE (Ministeri d'Ocupació).

Aquests plans pretenen vincular la idea "CSR-Made in Germany" a nivell internacional amb la qualitat de producte i sentit de responsabilitat de la indústria alemanya.

**DINAMARCA**

*Nom:* Action Pla for CSR del Govern de Dinamarca.

*Data publicació:* Copenhaguen, 14 de maig de 2008.

*Motivació:* El Govern danès vol promoure la RSE així com ajudar a les empreses daneses a aconseguir majors beneficis en estar en l'avantguarda de la RSE a nivell global. D'aquesta manera, Dinamarca i les seves empreses seran reconegudes internacionalment pel seu creixement responsable. El Govern s'enfocarà en una *business-driven social responsibility* i en els principis internacionalment reconeguts de RSE. *Business-driven social responsibility* significa que les empreses consideren els reptes socials no només com aspectes que impacten en les seves operacions sinó com a condicions en les quals poden influir.



*Procés:* Procés coordinat pel Ministeri d'Economia i Indústria. Sobre la base del pla d'acció es crea el Consell de RSE format per representants d'empreses, sindicats, acadèmics, organitzacions de consumidors, ONG, etc.). La seva funció principal és assessorar i donar recomanacions al govern per al desenvolupament del pla d'acció de RSE. Influència dels plans d'acció de RSE del Regne Unit, Suècia, Dinamarca i Finlàndia.

El Govern assumeix el compromís d'avaluar la implantació del pla d'acció de RSE el 2012.

*Objectius:* El Pla incorpora 30 iniciatives distribuïdes en quatre àrees clau d'acció:

- Promocionar la RSE business driven (enfocada al negoci)
- Promocionar la RSE a través de totes les activitats del Govern
- Promoure la responsabilitat de les empreses específicament enfront del canvi climàtic
- Promocionar la marca Dinamarca pel seu creixement responsable.

#### **Accions i polítiques en àrees específiques:**

##### **- Transparència**

Al 2008 el Parlament danès va aprovar una esmena al Danish Financial Statements Act pel qual les 1.100 empreses més grans de Dinamarca havien d'incloure informació sobre els (següents) aspectes següents en el seu informe anual: 1) Polítiques de RSE, 2) Com es traslladen aquestes polítiques a accions; 3) Quins resultats havia aconseguit l'empresa incorporant la RSE i quines expectatives (si n'hi havia alguna) tenien en aquesta matèria per al futur. Les grans empreses estan obligades a informar sobre la seva RSE en el seu informe anual (amb especial incidència en el canvi climàtic).

- Creació d'un portal de comunicació de RSE amb eines de desenvolupament - Informe biennal de progrés de les empreses daneses enfront del Pacte Mundial i els Principis per a la Inversió responsable.
- Obligació de les empreses públiques de fer informe anual de RSE

##### **- Compres Públiques**

Assegurar la incorporació en el futur de requisits de RSE en els contractes del govern. Assegurar que tots els responsables de compres del govern coneixen les guies d'incorporació de RSE.

##### **- Educació i Formació**

Creació d'una xarxa de coneixement amb organitzacions, investigadors i consultors sobre l'RSE enfocada al negoci.



**- Promoció de la competitivitat**

Accions de promoció en empreses i inversors perquè desenvolupin els seus compromisos amb la RSE vinculats al negoci (s'encunya el terme centre de *driven social responsibility*).

Promoció de la RSE vinculada a la innovació en pimes.

Assegurar que el comerç regional i el sistema de desenvolupament industrial contribueix a propagar la RSE.

**HOLANDA**

*Motivació:* Com a conseqüència de la Cimera de les Nacions Unides de 2002 sobre Desenvolupament Sostenible, el Govern holandès publica una estratègia nacional de desenvolupament sostenible la qual es focalitza en 12 àrees:

1. Reducció de la pobresa
2. Governança global
3. Estructures globals de finançament i comerç
4. Gestió de l'aigua i accés a l'aigua potable
5. Gestió sostenible de l'energia (neta, segura i accessible)
6. Salut i seguretat
7. Agricultura sostenible
8. Biodiversitat
9. Població (envelliment i migracions)
10. Mobilitat sostenible
11. Consum i producció sostenible
12. Coneixement

Aquests eixos principals es tradueixen en polítiques concretes a nivell nacional i europeu. Per exemple, pel que fa a consum i producció responsable, s'adverteix del paper que puguin jugar les empreses a contribuir a aquest objectiu a través de la RSE.

L'estratègia holandesa de desenvolupament sostenible apunta a quatre camps d'acció en matèria de promoció de la RSE:

- Informació
- Compres públiques i pràctiques de subcontractació socialment responsable
- Transparència
- Cadena de valor



#### **Accions i polítiques en àrees específiques:**

##### **- "Transparency Benchmark"**

El Govern holandès creu fermament en el valor de la utilització de criteris de RSE i sostenibilitat en la gestió de l'empresa i el promou a través d'un índex de referència *benchmark* que realitza dels informes anuals de les empreses. Aquest "Transparency Benchmark" explica les principals tendències i exemples de bones pràctiques. L'estudi és finançat pel Ministeri d'Afers Econòmics i avalua els informes de grans empreses sobre la base de criteris acordats per empreses, sindicats, inversors i altres parts interessades (*stakeholders*).

Publicació de la Guia 400 de la Comissió d'Estàndards de Comptabilitat d'Holanda (Dutch Accounting Standards Board) com a marc conceptual per donar suport a l'informe de la RSE a empreses mitjanes i grans a través del seu informe anual. Així mateix, el govern va promoure el desenvolupament d'un manual per a la preparació d'un informe social. Si bé l'ús de la Guia 400 és obligatori des de l'any 2008, l'Informe Social no ho és. Totes les empreses cotitzades amb seu social a Holanda i una facturació de més de 500 milions d'euros han de complir amb aquesta guia d'edició sobre la base del criteri *comply or explain* (complir o explicar).

##### **- Compres Públiques**

Es van establir objectius de compliment l'any 2010 entre els quals: 100% de les compres públiques a nivell nacional, 75% de les compres públiques a nivell municipal i 50% de les compres públiques a nivell provincial i ens de gestió de l'aigua (Water Boards), es realitzaran mitjançant criteris de RSE i sostenibilitat.

S'estima que l'any 2015 el 100% de totes les compres públiques al país es realitzaran socialment i mediambientalment responsables. Els criteris de RSE i sostenibilitat són utilitzats en tots els processos de licitació i contractació pública i en els productes i serveis a ser adquirits. Els criteris s'adopten en les especificacions de productes i serveis i en els criteris d'avaluació i qualificació de propostes en processos de licitació.

##### **- Educació i Formació**

Arran de la crisi econòmica de 2008-2009, el Ministeri holandès d'Afers Socials, al costat d'autoritats impositives i l'Institut de Planificació Pressupostària, va organitzar una sèrie d'activitats que inclouen un web d'informació i materials orientats a estudiants i joves sobre gestió responsable de les finances.



**- Promoció de la competitivitat**

Establiment d'un centre d'informació i coneixement sobre RSE: El 2004, el Ministeri d'Afers Econòmics estableix l'organització MVO Nederland (RSE Holanda) com a centre d'excel·lència i informació sobre la RSE. És una xarxa independent d'empreses, ONG, associacions, institucions acadèmiques i altres parts interessades (*stakeholders*) amb un abast de més de 100.000 empreses i emprenedors. El seu objectiu és presentar les oportunitats de negoci i de millora i eficiència que ofereix la RSE. Com a centre d'informació, ofereix ajuda pràctica, esdeveniments i publicacions en matèria de RSE i competitivitat. Al costat d'aquesta, la provisió d'informació des del govern inclou les cambres de comerç, l'Agència NL del Ministeri d'Afers Econòmics, Agricultura i Innovació, i el web "Answers for Business" d'aquest mateix ministeri.

**SUÈCIA**

*Motivació:* La RSE a Suècia té orígens anteriors al desenvolupament del concepte de RSE i es remunta a les pràctiques responsables d'empreses preocupades pel benestar dels seus empleats i la cura del medi ambient.

En els últims anys, un aspecte important del desenvolupament de la RSE a Suècia és la preocupació per condicions de vida i de treball en la cadena de valor de les empreses sueques que subcontracten els seus processos productius a proveïdors en països en desenvolupament.

Sobre la base del concepte de "responsabilitat compartida", el Govern suec va llançar el 2001 el Utrikesdepartementet Globalt Ansvar o Aliança Sueca per a una Responsabilitat Global (Swedish Partnership for Global Responsibility) com una sèrie de compromisos i accions de sensibilització de les empreses en la seva cadena de valor amb l'objectiu de:

- Promoure els drets humans i els principis de desenvolupament sostenible
- Reforçar la competitivitat de l'empresa sueca
- Augmentar el coneixement sobre la infraestructura legal internacional.

**A partir del 2007 es reforça l'èmfasi del Govern orientat a empreses públiques i la visió del Govern suec de ser un "propietari responsable" d'aquestes empreses.**



*Objectius:* El Utrikesdepartementet Globalt Ansvar es materialitza en una sèrie de mesures i accions que inclou:

1. Millor coordinació d'accions de promoció de la RSE a nivell govern
2. Accions en fòrums internacionals per promoure el desenvolupament de polítiques públiques de suport i promoció
3. Accions externes de promoció i sensibilització d'agents a Suècia i a l'exterior. (Estudis, visites, investigacions)

*Procés:* Quant a l'estructura organitzativa d'aquesta iniciativa, el Govern suec va nomenar un ambaixador de la RSE per promoure assumptes de RSE en missions comercials i relacions internacionals. Per exemple, l'Ambaixada de Suècia a la Xina té un centre de promoció de la RSE.

#### **Accions i polítiques en àrees específiques:**

##### **- Transparència per a les empreses públiques**

Al novembre de 2007, el Parlament suec anuncia el requisit que totes les empreses estatals presentin una memòria anual de sostenibilitat sobre la base dels criteris del Global Reporting Initiative (GRI).

El requisit d'informe afecta 55 empreses (40 empreses són 100% propietat estatal i unes altres 15 són de propietat parcial de l'Estat, quatre són empreses cotitzades). La mesura requereix que les empreses estatals presentin, juntament amb el seu informe anual de gestió un informe de sostenibilitat o RSE, subjecte a auditoria per terceres parts.

##### **- Altres iniciatives:**

Promoció del consum responsable

Foment de la RSE a través de polítiques exteriors

Inversions socialment responsables

#### **CATALUNYA**

Va publicar un Pla de Mesures de Responsabilitat Social de la Generalitat de Catalunya 2009-2012.

El contingut i abast del Pla de Mesures, els eixos i línies d'actuació, és molt detallat i minuciós i té caràcter transversal, interdepartamental. No obstant, l'aplicació pràctica ha estat limitada.



## **4.2. La RS com a catalitzador de la transparència**

El fenomen de la responsabilitat social empresarial ha generat una onada de transparència respecte de les pràctiques empresarials i el seu impacte en el teixit econòmic, social i ambiental. El 2012, més de 2.500 empreses van emetre la seva memòria de sostenibilitat d'acord amb el model GRI (Global Reporting Initiative), on desglossen una gran quantitat d'informació sensible als seus grups d'interès.

Paral·lelament a aquest fenomen, la inversió socialment responsable (ISR) s'ha convertit en un fenomen d'influència i importància creixent sobre com treballen les companyies. D'acord amb Eurosif i USSIF - fòrums d'inversió socialment responsable a Europa i els EUA, respectivament - els fons d'inversió ISR en ambdues regions gestionen més de 10 bilions d'euros (trilions en nomenclatura internacional), que equival a comprar un cop l'índex S & P 500 o més de 15 vegades l'IBEX 35. D'altra banda, un 59% de les propostes d'inversors en les Juntes d'Accionistes de les companyies Fortune 250 van ser emeses per inversors ISR d'acord amb el Manhattan Institute for Policy Research.

L'estratègia Europa 2020 de la Comissió Europea reconeix el vincle entre Responsabilitat Social Empresarial (RSE) i competitivitat i redefineix la RSE com "la responsabilitat de les empreses pel seu impacte en la societat.

*Les polítiques de transparència són, a més, un atribut positiu de marca i font de competitivitat*

Més enllà de la generació d'actius intangibles, les empreses líders en transparència i sostenibilitat, mostren una correlació positiva entre acompliment en sostenibilitat i beneficis econòmics i financers com són la millora en marges, la major productivitat del capital humà, reduccions en primes de risc i cost de capital i retorn sobre les inversions.<sup>13</sup>

---

<sup>13</sup> The impact of a Corporate Culture of Sustainability on Corporate Behaviour. (Harvard Business School 2012)





### 4.3 Documents i bibliografia de referència

#### *Documents de referència sobre transparència i polítiques corporatives*

- Transparency in corporate reporting assessing the worlds largest companies (Transparency Report, Julio 2012) (Annex 1)

[http://www.transparency.org/whatwedo/pub/transparency\\_in\\_corporate\\_reporting\\_assessing\\_the\\_worlds\\_largest\\_companies](http://www.transparency.org/whatwedo/pub/transparency_in_corporate_reporting_assessing_the_worlds_largest_companies)

- Transparency International : "Business Principles for Countering Bribery, Self-Evaluation. (Annex 2)

<http://gateway.transparency.org/tools/detail/153>

[http://archive.transparency.org/publications/publications/toolkits/ti\\_set](http://archive.transparency.org/publications/publications/toolkits/ti_set)

Altres exemples de propostes concretes de comunicació corporativa vinculada a la transparència en les organitzacions:

Google transparency report (en línia):

<http://www.google.com/transparencyreport/>

Twitter transparency report, 2 de juliol de 2012 (en línia):

<https://blog.twitter.com/2012/twitter-transparency-report>

KPMG Transparency Report 2012

<http://www.kpmg.com/uk/en/about/aboutkpmg/pages/transparencyreport.aspx>

Microsoft Transparency Report 2012

<http://mashable.com/2013/03/21/microsoft-transparency-report/>

<http://www.microsoft.com/about/corporatecitizenship/en-us/reporting/transparency/>

BDO Transparency Report 2012

[http://static.bdo.uk.com/assets/documents/2012/09/Transparency\\_Report\\_for\\_the\\_52\\_weeks\\_ended\\_29\\_June\\_2012.pdf](http://static.bdo.uk.com/assets/documents/2012/09/Transparency_Report_for_the_52_weeks_ended_29_June_2012.pdf)



Grant Thornton Transparency Report 2013

<https://www.gti.org/Transparency-report/>

Mazars Transparency Report

<http://www.mazars.com/Home/News/Our-publications/Transparency-reports>

Price Waterhouse Transparency Report 2012

<http://www.pwc.com/gr/en/about-us/transparency-report.jhtml>

Terna Transparency Report

[http://www.terna.it/default/home\\_en/electric\\_system/transparency\\_report\\_en.aspx](http://www.terna.it/default/home_en/electric_system/transparency_report_en.aspx)

*[Documents de referència sobre RSE i transparència](#)*

- Planes de Acción de RSE de gobiernos europeos. Comparativa y recomendaciones de Forética para el Plan Nacional de Acción de RSE de España Abril 2012

-Estratègia Europa 2020 de la Comissió Europea

[http://ec.europa.eu/europe2020/index\\_es.htm](http://ec.europa.eu/europe2020/index_es.htm)

-Informe 2008 sobre la competitivitat a Europa

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0774:FIN:ES:PDF>

- Pacte Mundial de les Nacions Unides (UNGC)

- El Codi de Conducta de la Business Social Compliance Initiative

- Principis Anticorrupció de Transparència Internacional

- Principis per a una Educació Empresarial Responsable (PRME)

- Pla de Mesures de Responsabilitat Social de la Generalitat de Catalunya 2009-2012



## MEMBRES DEL CAREC

### President

Sr. Salvador Alemany Mas      President d'Abertis. President del Consell Social de la  
Universitat de Barcelona

### Secretari

Joaquim Triadú i Vila-Abadal      Soci-Director del Departament de Dret Públic i Urbanístic de  
Price Waterhouse Coopers

### Membres

Oriol Amat Salas	Catedràtic d'economia financera i comptabilitat UPF
Germà Bel Queralt	Catedràtic d'economia aplicada UB
Joan B. Casas	Degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya
Àngel Castiñeira	Director del Departament de Ciències Socials d'ESADE- Universitat Ramon Llull (URL)
Marta Espasa Queralt	Professora titular d'Hisenda Pública. UB
Jordi Galí Garreta	Director del CREI (UPF)
Teresa Garcia-Milà	Directora de la Barcelona Graduate School of Economics (BGSE)
Alicia Granados Navarrete	Directora Global d'Estratègia d'Avaluació de Tecnologies a Genzyme. Presidenta del Consell Social de la UAB
Jordi Gual Solé	Director Executiu i Economista en Cap de "la Caixa"
Guillem López Casanovas	Catedràtic d'economia pública UPF i conseller independent del Banc d'Espanya
Joan Majó Cruzate	President del Cercle del Coneixement
Heribert Padrol Munté	Soci responsable de l'Àrea Fiscal a Gómez-Acebo & Pombo abogados
Lluís Rullan	President de Lumine i conseller de Port Aventura i Saba Infraestructures
Xavier Torra	Director general de Simon Holding
Carles Tusquets i Trias de Bes	President del Grup Banco Mediolanum
Xavier Vives	Professor d'Economia i Finances (IESE)

### Equip de coordinació

Toni Brunet Mauri	Director Corporatiu Gabinet de Presidència & Estudis d'Abertis
Joan Ramon Rovira Homs	Cap del Gabinet d'Estudis Econòmics i Infraestructures de la Cambra de Comerç de Barcelona